

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu İle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ilişiktir.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.19.10.1999

Mustafa KAMALAK

Kahramanmaraş Milletvekili

2- İsmail KAHRAMAN	İstanbul Milletvekili
3- Faruk ÇELİK	Bursa Milletvekili
4- Nurettin AKTAŞ	Gaziantep Milletvekili
5- Nevzat YALÇINTAŞ	İstanbul Milletvekili
6- İsmail ÖZGÜN	Balıkesir Milletvekili
7- Nezir AYDIN	Sakarya Milletvekili
8- Suat PAMUKÇU	Bayburt Milletvekili
9- İlyas ARSLAN	Yozgat Milletvekili
10.- Ali SEZAL	Kahramanmaraş Milletvekili
11- Musa DEMİRCİ	Sivas Milletvekili
12- Mehmet ÇİÇEK	Yozgat Milletvekili
13- Yasin HATİBOĞLU	Çorum Milletvekili
14- Latif ÖZTEK	Elazığ Milletvekili
15- Remzi ÇETİN	Konya Milletvekili
16- Hüseyin KARAGÖZ	Çankırı Milletvekili
17- Rıza ULUCAK	Ankara Milletvekili
18- Mehmet Ali ŞAHİN	İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Adaletin, mümkün olduğu kadar kısa sürede sağlanabilmesi için bir yandan mahkemeleri lüzumsuz meşgalelerden kurtarmak, diğer yandan da vatandaşları temelsiz isnatlardan korumak gerekir.

Öte yandan savunma hakkı kutsal bir haktır. Bu yüzdendir ki hukukta son söz savunmanınır. Bu kuralın, her alanda hayata geçirilmesi modern hukuk devletinin bir gereğidir.

Modern hukuk devletinin bir gereğı de hukuk alemindeki çağdaş gelişmeleri milli hukuk sistemine dahil etmektir.

Kısaca, bu değışiklik ile;

- adaletin hızlandırılması,
 - kutsal savunma hakkının sonuna kadar kullanılması,
 - Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin iç hukukumuza yansıtılması;
- amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde, bir yandan ciddiyyetten uzak veya hukuk dışı delillerle ceza davalarının açılmasını engellemek diğer yandan da vatandaşları temelsiz isnatlardan korumak istemekte, böylece adaletin hızlanmasını amaçlamaktadır.

Bundan böyle inandırıcılığı bulunmayan veya hukuk dışı delillerle bir iddianame düzenlemeyecektir. Aksi halde iddianame savcılık makamına iade edilecektir.

Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'muzun 254. maddesine, 1992 yılında, ikinci fıkra olarak eklenen hükme göre:

“Soruşturma ve kovuşturma organlarının hukuka aykırı olarak elde ettikleri deliller hükme esas alınamaz.”

Öte yandan **yetersiz delillerle de hüküm tesis edilemez.**

Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 164. maddesine göre “yeterli delil bulunmaması veya takibe değer görülmemesi halinde Cumhuriyet Savcısına nasıl ki takibata yer olmadığına karar verme yetkisi” tanınmış ise bu düzenleme ile mahkemeye de aynı yetki tanınmaktadır.

Ayrıca, anılan Kanun'un 165. maddesiyle şikayetçiye tanınan yetki yani **takipsizlik kararına karşı, kararın tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde bu kararı veren Cumhuriyet Savcısının mensup olduğu ağır ceza işlerini gören mahkeme dairesine en yakın bulunan ağır ceza işlerini gören mahkeme başkanına itiraz edebilme hakkı**, şimdi burada benzer şekilde Cumhuriyet Savcısına tanınmaktadır.

MADDE 2- Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 322. maddesinin altıncı fıkrasına göre **“Karar düzeltmeyi isteme yetkisi Cumhuriyet Başsavcısına aittir.”** Halbuki Hukuk Usulünde taraflar doğrudan doğruya ilgili daireye başvururlar. **“Ceza usulünde tashih isteğinin başsavcılık tekelinde olması, Prof.Dr. Faruk EREM'in de belirttiği gibi, izahsızdır.”** {Prof.Dr. Faruk Erem Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu (Şerh); Ankara, 1996, s.726}

Yapılan değişiklik ile karar düzeltme (tashih) talebinde bulunma yetkisi, Cumhuriyet Başsavcısı'nın yanısıra, hükümlü ile müdahile de tanınmıştır. Esasen bu yetki, onların en tabii haklarıdır.

Kısaca yapılan değişiklik; **gasp edilmiş bir hakkın iadesinden ibaret** olup Hukuk Devleti'nin bir gereğidir.

MADDE 3- Bu madde ile Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 327. maddesinin sonuna 6. bent olarak, 18.6.1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 445. maddesinin birinci fıkrasının sonuna 11 bent olarak;

“Kesinleşen hüküm, Avrupa İnsan Hakları Divanı'nca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı bulunmuş ise” ifadesi eklenmiştir. Böylece, bir Türk Mahkemesi tarafından verilip de kesinleşen bir karar Avrupa İnsan Hakları Divanı tarafından hukuka aykırı bulunursa, bu hal, Türk usul hukuku bakımından yargılamanın yenilenmesi için ilâve bir sebep teşkil edecektir.

Bilindięi gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, milletler arası bir andlaşmadır. Bu andlaşmayı Türkiye de imzalamıştır.

Anayasa'mızın 90. maddesinin son fıkrasına göre bu tür (milletlerarası) andlaşmalar kanun hükmündedir, yani iç hukukumuzun bir parçasıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 52. maddesine göre,

“Divan'ın kararları kesindir.”

Sözleşmenin 53. maddesine göre ise;

“Yüksek âkit taraflar, Divanın kararlarına uymayı taahhüt ederler.”

Bu taahhüdün bir gereği olarak Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'muz ile Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'muza böyle bir bendin eklenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**CEZA MUHAKEMLERİ USULÜ KANUNU İLE
HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU'NDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 1.4.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 163. maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Mahkeme, delilleri ciddi bulmazsa veya hukuka aykırı görürse iddianamayı iade eder. Bu durumda cumhuriyet savcısı onbeş gün içinde mensup olduğu ağır ceza işlerini gören mahkeme dairesine en yakın bulunan ağır ceza işlerini gören mahkeme başkanına itiraz edebilir. Aksi halde kamu davası açılmamış sayılır.”

MADDE 2- 1.4.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 322. maddesinin 6. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Karar düzeltilmesini istemek yetkisi hükümlüye, müdahile, mahalli cumhuriyet savcısına ve Cumhuriyet Başsavcısına aittir. Hükümlü veya müdahil karar düzeltme talebini yerel mahkeme aracılığıyla yapabileceği gibi, doğrudan doğruya da yapabilir. Karar düzeltme talebi üzerine Yargıtay incelemesi, asıl ilamı vermiş olan daire veya Genel Kurulca yapılır. Karar düzeltme talebinin, dosyanın mahalline iadesini müteakip hükmün infazı için Cumhuriyet Savcılığınca ödeme emri veya davetiyenin hükümlüye tebliği veya yakalama müzekkeresinin infazına başlandığı tarihten, mahalline gönderilmesi gerekmeyen dosyalar için de Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ilgili Cumhuriyet Savcılığı aracılığı ile yapılacak tebligattan itibaren bir ay içinde yapılması gerekir. Ancak mahalli Cumhuriyet Savcısı veya Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan karar düzeltme talepleri için bir aylık süre kaydı aranmaz. Karar düzeltme talebi infazı durdurmaz. Ancak Genel Kurul veya ilgili daire düzeltme talebini ivedilikle karara bağlar. Karar düzeltme talebi reddedilirse aynı veya benzer gerekçe ile bir daha karar düzeltme talebinde bulunulamaz.”

MADDE 3- 1.4.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 327'inci maddesinin sonuna 6'ncı bent, 18.6.1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 445'inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna 11'inci bent olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir:

"Kesinleşen hüküm, Avrupa İnsan Hakları Divanı'nca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bulunmuş ise"

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

